

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 66/21
Λουξεμβούργο, 20 Απριλίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-896/19
Repubblika κατά Il-Prim Ministru

Δεν αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης εθνικές διατάξεις κράτους μέλους οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου με την αξιολόγηση των υποψηφίων και την παροχή γνώμης

Η Repubblika είναι ένωση έχουσα ως σκοπό την προώθηση της προστασίας της δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου στη Μάλτα. Κατόπιν του διορισμού νέων δικαστών, τον Απρίλιο του 2019, άσκησε λαϊκή αγωγή ενώπιον του Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (πρώτου τμήματος του πολιτικού δικαστηρίου, δικάζοντας ως Συνταγματικό Δικαστήριο, Μάλτα), βάλλοντας μεταξύ άλλων κατά της διαδικασίας διορισμού των Μαλτέζων δικαστών, όπως αυτή ρυθμίζεται από το Σύνταγμα¹. Οι οικείες συνταγματικές διατάξεις, οι οποίες παρέμειναν αμετάβλητες από της θεσπίσεώς τους το 1964 μέχρι την αναθεώρηση του 2016, παρέχουν στον Πρωθυπουργό την εξουσία να υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πρόταση για τον διορισμό υποψηφίου στη θέση αυτή. Στην πράξη, ο Πρωθυπουργός διαθέτει αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των Μαλτέζων δικαστών, η οποία, κατά τη Repubblika, εγείρει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία τους. Οι υποψήφιοι πρέπει, πάντως, να πληρούν ορισμένες, επίσης προβλεπόμενες από το Σύνταγμα προϋποθέσεις, με την αναθεώρηση δε του 2016 συνεστήθη Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών η οποία είναι επιφορτισμένη με την αξιολόγηση των υποψηφίων και την παροχή γνώμης στον Πρωθυπουργό.

Στο πλαίσιο αυτό, το επιληφθέν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με τη συμβατότητα του μαλτέζικου συστήματος διορισμού των δικαστών προς το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης). Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται, στους τομείς που καλύπτει το δίκαιο της Ένωσης, η αποτελεσματική δικαστική προστασία, το δε άρθρο 47 του Χάρτη θεσπίζει το δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής κάθε πολίτη ο οποίος επικαλείται, σε συγκεκριμένη περίπτωση, δικαίωμα αντλούμενο από το δίκαιο της Ένωσης.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αποφαινεται ότι **το δίκαιο της Ένωσης δεν αντιτίθεται σε εθνικές συνταγματικές διατάξεις όπως είναι οι διατάξεις του δικαίου της Μάλτας σχετικά με τον διορισμό δικαστών**. Πράγματι, δεν προκύπτει ότι οι εν λόγω διατάξεις δύναται να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδεται η εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας των δικαστών, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Αρχικώς, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι **το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ μπορεί να εφαρμοσθεί στην προκειμένη περίπτωση**, δεδομένου ότι με την αγωγή

¹ Άρθρα 96, 96Α και 100 του Συντάγματος της Μάλτας.

αμφισβητείται η συμβατότητα, προς το δίκαιο της Ένωσης, των διατάξεων του εθνικού δικαίου περί της διαδικασίας διορισμού των δικαστών, οι οποίοι καλούνται να αποφανθούν επί ζητημάτων εφαρμογής και ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, διατάξεων για τις οποίες προβάλλεται ότι μπορούν να θίξουν την ανεξαρτησία τους. Όσον αφορά **το άρθρο 47 του Χάρτη**, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το εν λόγω άρθρο, μολονότι δεν έχει εφαρμογή αυτό καθαυτό², στο μέτρο που η Repubblica δεν επικαλείται δικαίωμα αντλούμενο από το δίκαιο της Ένωσης, εντούτοις πρέπει να λαμβάνεται υπόψη **για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ**.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο αποφαίνεται ότι **το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση, στη διαδικασία αυτή, ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου μεταξύ άλλων με την αξιολόγηση των υποψηφίων για την πλήρωση θέσεως δικαστή και την παροχή γνώμης στον Πρωθυπουργό**.

Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο διατυπώνει, καταρχάς, τη γενική επισήμανση ότι, μεταξύ των απαιτήσεων αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που πρέπει να πληρούν τα εθνικά δικαστήρια τα οποία ενδέχεται να επιληφθούν της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, η ανεξαρτησία των δικαστών έχει, για διάφορους λόγους, θεμελιώδη σημασία για την έννομη τάξη της Ένωσης. Πράγματι, είναι ουσιώδους σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία του μηχανισμού προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, καθόσον ο μηχανισμός αυτός δύναται να ενεργοποιηθεί μόνον από ανεξάρτητο όργανο. Εξάλλου, η απαίτηση αυτή περί ανεξαρτησίας αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του προβλεπόμενου στο άρθρο 47 του Χάρτη θεμελιώδους δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία και σε δίκαιη δίκη.

Ακολούθως, το Δικαστήριο υπενθυμίζει τις διευκρινίσεις στις οποίες προέβη με την πρόσφατη νομολογία του³ επί των εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των δικαστών, τις οποίες απαιτεί το δίκαιο της Ένωσης. Οι εν λόγω εγγυήσεις επιτάσσουν μεταξύ άλλων την ύπαρξη κανόνων ικανών να αποκλείσουν κάθε εύλογη αμφιβολία των πολιτών όσον αφορά το ανεπηρέαστο των δικαστών από εξωγενή στοιχεία, ιδίως από άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής εκ μέρους της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, και όσον αφορά την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων.

Τέλος, το Δικαστήριο τονίζει ότι, κατά το άρθρο 49 ΣΕΕ, η Ένωση περιλαμβάνει κράτη τα οποία προσχώρησαν ελευθέρως και οικειοθελώς στις κοινές αξίες που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, όπως είναι το κράτος δικαίου, τα οποία σέβονται τις αξίες αυτές και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τις προωθήσουν. Επομένως, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να τροποποιήσει τη νομοθεσία του, ιδίως στον τομέα της οργανώσεως της δικαιοσύνης, κατά τρόπο επαγόμενο αποδυνάμωση της προστασίας της αρχής του κράτους δικαίου, η οποία συγκεκριμενοποιείται, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 19 ΣΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη οφείλουν να απέχουν από τη θέσπιση κανόνων δυνάμενων να θίξουν την ανεξαρτησία των δικαστών.

Κατόπιν των διευκρινίσεων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει, αφενός, ότι η σύσταση, το 2016, της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών ενισχύει, αντιθέτως, τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας των Μαλτέζων δικαστών, σε σύγκριση με τη διαμορφωθείσα κατάσταση βάσει των συνταγματικών διατάξεων οι οποίες ίσχυαν κατά την προσχώρηση της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατ' αρχήν, η παρέμβαση ενός τέτοιου οργάνου μπορεί να συμβάλει στο να καταστεί περισσότερο αντικειμενική η διαδικασία διορισμού δικαστών, οριοθετώντας το περιθώριο χειρισμών που διαθέτει ο Πρωθυπουργός στον τομέα αυτόν, υπό την προϋπόθεση ότι το συγκεκριμένο όργανο είναι και αυτό επαρκώς ανεξάρτητο. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει την ύπαρξη σειράς κανόνων ικανών να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία των δικαστών.

² Σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

³ Βλ. αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), [C-585/18](#), [C-624/18](#) και [C-625/18](#) (βλ. επίσης ΑΤ αριθ. [145/19](#)), καθώς και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), [C-824/18](#) (βλ. επίσης ΑΤ αριθ. [31/21](#)).

Αφετέρου, το Δικαστήριο τονίζει ότι, μολονότι ο Πρωθυπουργός διαθέτει ορισμένη εξουσία κατά τον διορισμό των δικαστών, γεγονός παραμένει ότι η άσκηση της εξουσίας αυτής οριοθετείται από τις προβλεπόμενες στο Σύνταγμα προϋποθέσεις επαγγελματικής πείρας τις οποίες πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για τις θέσεις δικαστών. Περαιτέρω, μολονότι ο Πρωθυπουργός μπορεί να αποφασίσει να υποβάλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πρόταση για τον διορισμό υποψηφίου μη προταθέντος από την Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών, εντούτοις υποχρεούται στην περίπτωση αυτή να γνωστοποιήσει τους λόγους του, μεταξύ άλλων στην νομοθετική εξουσία. Κατά το Δικαστήριο, στο μέτρο που ο Πρωθυπουργός ασκεί την εξουσία αυτήν μόνον κατ' εξαίρεση και τηρεί αυστηρώς στην πράξη την υποχρέωση αιτιολογήσεως, η εξουσία του δεν είναι ικανή να εγείρει εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των επιλεγέντων υποψηφίων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106